

РОЗВИТОК ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ РАДІОЗВ'ЯЗКУ ДЛЯ ПОШУКУ ТА РЯТУВАННЯ НА МОРІ

Актуальність роботи. В історії мореплавства зазначено немало випадків, коли засоби радіозв'язку дозволили врятувати людські життя і великі матеріальні цінності. Наприклад, на початку 1950 р. при ліквідації пожежі і порятунку пароплава «Радянська гавань», що знаходився в Біскайській затоці з цінним вантажем, керівництво рятувальними операціями здійснювалося безпосередньо через станції морської радіослужби СРСР на відстані більше 4000 км. Можна нагадати тут про роль радіо в порятунку людей при загибелі пароплава «Тітанік» в 1912 р., а також при порятунку в районі Аденської затоки судном «Радянська нафта» в 1932 р. пасажирів французького судна «Жорж Філіппар», що горіло. Радіо стало неоцінімим засобом для забезпечення безпеки мореплавства і керівництва роботою флоту. Необхідність правового регулювання використання засобів радіозв'язку для забезпечення пошуку і рятування на морі виникла одразу ж після початку його широкого застосування.

Ступінь дослідження теми. Питання розвитку правового регулювання використання радіозв'язку на морі не достатньо повно досліджувалося вітчизняними науковцями. До числа вчених, які зробили вагомий внесок в дослідження даної проблеми, потрібно віднести М. Т. Синіцина, М. Биховського, С. Б. Крилова, А. Л. Колодкіна, Ю. М. Колосова тощо.

Мета роботи. У даній роботі досліджені основні етапи розвитку правового регулювання використання засобів радіозв'язку для забезпечення пошуку та рятування на морі, а також цілі та напрямки діяльності міжнародного морського співтовариства для координації дій з підвищення ефективності використання радіозв'язку.

Основний зміст роботи. До появи радіо дія морського зв'язку обмежувалася межами видимості. Доля судна, що пішло за горизонт, занурювалася в невідомість. Правда, залишалася можливість використання поштових голубів, але вона рідко давала бажаний результат [1]. Ефективність старовинних способів зв'язку була останній раз підтверджена в 1901 р. у Страсбурзі. Тут зібралися на конгрес любителі голубиної пошти зі всього світу. Професор Гольц з Німеччини, що виступив з доповіддю, підкреслив, що знаходити вірний шлях птаху допомагає якимось «шосте відчуття», яке вкрай слабо розвинене у людини і чудово — у голуба. В ході конгресу були влаштовані показові запуски кращих поштових голубів. Всі рекорди побив турман, що доставив лист на відстань 1200 км. (Для порівняння: цюнайдовша телефонна мережа на початку ХХ століття мала протяжність 3500 км) [2].

Почалося ж все з того, що 27 травня 1844 р. Самюель Морзе надіслав своє перше публічне повідомлення по телеграфній мережі між Вашингтоном і Бал-

тімором, і, хоча це було простим актом, воно стало відкриттям нової ери телекомунікацій [3]. Протягом подальших десяти років телеграф став доступним для загальногромадських послуг. Проте в ті роки телеграфні мережі не перетинали національних кордонів. Це відбувалося тому, що кожна країна використовувала різні технологічні системи і повідомлення повинні були бути переписані, переведені, перенесені через кордони, потім ретрансльовані по телеграфних мережах сусідньої держави.

Низький рівень і територіальне обмеження підштовхнуло багато країн укласти угоди, які б дозволили об'єднати можливості їх національних систем. Проте у зв'язку з тим, що такі угоди укладлись кожною державою на національному рівні, встановлення телеграфних мереж вимагало великої кількості окремих угод [4]. Наприклад, у випадку з Пруссією потрібно було більше п'ятнадцяти угод для того, щоб об'єднати мережі між столицею і населеними пунктами інших німецьких держав. Для спрощення процедури країни стали розвивати двосторонні або регіональні угоди. Це привело до того, що в 1864 р. існувало декілька регіональних конвенцій.

Широка експансія телеграфних мереж привела до рішення 20 європейських країн укласти угоду, що охоплює міжнаціональні вимоги по їх взаємодії. Угода охоплювала загальні вимоги по стандартизації, міждержавним з'єднанням, адоптацію експлуатаційних процедур стосовно всіх країн, встановлення загальних міжнародних тарифів і правил проведення розрахунків.

17 травня 1865 р., після двох з половиною місяців важких переговорів, двадцятьма країнами в Парижі була підписана перша Конвенція з міжнародного телеграфа і для виконання функцій її координації заснований Міжнародний телеграфний союз — МТС (International Telegraph Union — ITU). Сьогодні, більше 140 років поспіль, причини, з яких був створений союз і його фундаментальні основи залишаються незмінними. Надалі, з винаходом телефону в 1876 р. і подальшою експансією телефонних мереж, МТС в 1885 р. встановив міжнародне законодавство по керівництву телефонією.

Як відомо, у 1894 р., експериментуючи з пристроєм для прийому електромагнітних хвиль, А. С. Попов віднайшов, що дальність дії його приладів значно збільшується, якщо до приймального пристрою приєднати спеціальний дріт. Так була винайдена антена — одна з найважливіших частин радіостанції. Про результати своїх дослідів по реєстрації грозових розрядів А. С. Попов 7 травня 1895 р. зробив доповідь на засіданні фізичного відділення Російського фізико-хімічного товариства з демонстрацією грозовідмітника у дії. З тих пір дата 7 травня 1895 р. вважається днем винаходу радіо [5].

На початку 1900 р. відбулися знаменні події, що показали, яке велике практичне значення має радіо для зв'язку на морі. Восени 1899 р. броненосець «Генерал-адмірал Апраксін» на шляху з Кронштадта до Лібави сів на каміння біля острова Гогланд у Фінській затоці, і для забезпечення операцій з порятунку броненосця Попову було запропоновано організувати радіозв'язок між островом і містом Котка — найближчим береговим пунктом, де був регулярний телеграфний зв'язок. З цією метою Попов побудував дві радіостанції, що діяли

успішно до початку літньої навігації. Російськими моряками була відкрита перша в світі практична мережа радіозв'язку з дальністю дії більше 40 км.

6 лютого 1900 р. Рибкін, що знаходився на радіостанції острова Гогланд, прийняв від Попова з Котки на адресу капітана криголама «Єрмак», що стояв біля броненосця і брав участь у рятувальних операціях, радіограму такого змісту: «Командиру криголама “Єрмак”. Біля Лавенсарі відірвало крижину з п'ятдесяти рибалками. Сприяйте негайно порятунку цих людей». Так був поданий перший в світі сигнал про лихо. Одержавши розпорядження, командир криголама негайно направив своє судно за вказаним напрямком. Крижина з рибалками була знайдена, і всі люди, що знаходилися на ній, врятовані. Це був видатний успіх нового засобу зв'язку, найбільша пропаганда значення радіо для морського флоту, що довела, що за допомогою радіо можна не тільки здійснювати зв'язок, але і рятувати людей на морі [6].

З винаходом радіозв'язку і використанням нової технології для морського і інших видів зв'язку, МТС вирішив скликати пленарну радіоконференцію для вирішення питань міжнародного регулювання. Перша Міжнародна радіотелеграфна конференція відбулася в Берліні в 1903 р. У ній брали участь представники 8 країн, що мали вихід до моря: Росії, Німеччини, Австро-Угорщини, Франції, Англії, Іспанії, Італії та США. На той час англійська фірма «Марконі» мала договори з урядом Італії і англійським Ллойдом, згідно з якими Англія і Італія зобов'язалися застосовувати в себе тільки радіостанції системи «Марконі» і забороняти своїм станціям підтримувати зв'язок з суднами, що мають на борту радіоустановки інших систем. Всупереч цим договорам конференція вирішила, що берегові радіостанції зобов'язані приймати і передавати радіограми від суден або що адресуються суднам в морі незалежно від системи радіоапаратів. Країни, що брали участь у роботі конференції, домовилися, що перевага в радіопередачах буде надана радіограмам про нещасні випадки на морі і з вимогою допомоги. Домовилися також, що радіопередачі здійснюватимуться за особливим регламентом, який повинен бути прикладений до спеціальної міжнародної радіотелеграфної конвенції. На конференції було запропоновано встановити спеціальний сигнал для суден, що терплять біду, і був рекомендований сигнал SSSDDD, який повинен передаватися суднами у разі закликів про допомогу. Оскільки твердого рішення з даного питання не було ухвалено, то фірмою «Марконі» на початку 1904 р. був введений для суден, обладнаних радіоапаратами її системи, сигнал біди CQD. На конференції була підписана перша Міжнародна конвенція по радіотелеграфії з Додатками, які містили перші правила щодо функціонування бездротового телеграфу і правила, які надалі були багато разів змінені і доповнені на великій кількості конференцій і в даний час відомі як Регламент радіозв'язку [7].

Друга міжнародна радіотелеграфна конференція відбулася в 1906 р. в Берліні. У її роботі взяли участь 29 країн, зокрема всі найбільші країни світу: Росія, Німеччина, Англія, Франція, США, Італія, Японія, Австро-Угорщина.

На конференції були складені і підписані: 1) радіотелеграфна конвенція, а також угода про те, що всі судові радіостанції зобов'язані взаємно обмінюватися радіограмами, і 2) службовий радіорегламент.

Країни, що підписали конвенцію, зобов'язалися повідомляти одна одній назви суднових і берегових радіостанцій і всі ті відомості, які могли полегшити і прискорити встановлення зв'язку між станціями і ведення радіообміну. На радіостанції країн, що підписали конвенцію, було покладене зобов'язання приймати поза всякою чергою сигнали про біду з суден і відповідати на ці сигнали. Оскільки ряд статей Міжнародної телеграфної конвенції, укладеної в 1875 р. в Петербурзі, не суперечив вимогам радіотелеграфної служби, було вирішено дію цих статей розповсюдити і на радіозв'язок. Прийняті для радіослужби статті Петербурзької телеграфної конвенції стосувалися збереження таємниці телеграфної кореспонденції; встановлювали відмінність між урядовими, службовими і приватними телеграмами; надавали державам право здійснювати цензуру над телеграфними повідомленнями, повністю або частково припиняти телеграфний зв'язок, здійснювати безкоштовну передачу службових телеграм і т. п.

Конференція поклала на існуюче в Берні (Швейцарія) Міжнародне бюро телеграфних управлінь, що було робочим органом Міжнародного телеграфного союзу, утвореного в 1868 р., обов'язок збирати, вводити до системи та опубліковувати будь-які відомості, що стосуються радіотелеграфії; вивчати пропозиції про зміну конвенції і регламенту; опубліковувати прийняті зміни цих документів тощо. На Міжнародне бюро було покладено також складання і публікацію списків берегових і суднових радіостанцій. «Службовий регламент» містив правила пристрою радіотелеграфних станцій, здійснення зв'язку між радіостанціями і передачі радіограм, доставки і зберігання радіограм, стягнення платні і ведення розрахунків. Для обміну кореспонденції регламентом були затверджені дві робочі хвили — 700 і 600 м. Будь-яка берегова радіостанція могла користуватися будь-якою з цих хвиль. Регламентом був встановлений єдиний для всіх країн світу сигнал про біду, що складається з трьох крапок, трьох тире і трьох крапок (о о о – – о о о), передаваних зливо, без пауз між окремими елементами знаків. Поєднання цих знаків зазвичай називають сигналом СОС (SOS). З введенням цього сигналу були скасовані інші сигнали про біду, зокрема сигнал CQD, встановлений фірмою «Марконі» для суден, обладнаних радіоапаратурою її систем [8].

У 1912 р. у Лондоні відбулася третя міжнародна радіотелеграфна конференція. На конференції були підписані: 1) радіотелеграфна конвенція, 2) завершальний протокол і 3) службовий регламент.

Радіотелеграфна конвенція майже повністю зберегла структуру і характер Берлінської конвенції 1906 р. Значній переробці піддався службовий регламент. Був змінений текст і додано ряд статей, що стосувалися експлуатації радіостанцій і забезпечення безперебійного зв'язку. До радіоустановок була пред'явлена вимога знижувати радіус своєї дії до 15 морських миль з метою зменшення взаємних перешкод. Берегові і суднові радіостанції були зобов'язані забезпечувати транзит радіограм у тому випадку, коли не виявлялося можливим здійснити безпосередній зв'язок між станціями відправлення і призначення. Проте застерігалось, що число проміжних передач не повинно перевищувати двох, причому радіограми, адресовані на сушу, повинні передаватися

найближчій береговій радіостанції. Вперше до суден пред'являлася вимога мати на борту запасну (аварійну) радіоустановку з самостійним джерелом енергії, здатну діяти безперервно принаймні протягом 6 годин і забезпечувати зв'язок на відстані 80 морських миль на суднах з цілодобовою радіовахтою і 50 морських миль на суднах з обмеженою радіовахтою. У радіорегламенті 1912 р. була передбачена стаття, що стосувалася спеціальних радіопередач: сигналів часу, метеорологічних повідомлень [9].

Наприкінці 1920 р. у Вашингтоні відбулася радіотелеграфна конференція, що передувала Вашингтонській конференції 1927 р. У ній взяли участь представники п'яти країн: Франції, Англії, Італії, Японії і США. На конференції були розроблені проекти Конвенції загального союзу електрозв'язку і службового регламенту, які повинні були замінити Петербурзьку телеграфну і Лондонську радіотелеграфну конвенції і додані до них регламенти. Проект Вашингтонського службового регламенту був складений невдало. Він мав складну структуру і не був прийнятий на міжнародних конференціях з електрозв'язку.

У 1927 р. у Вашингтоні була скликана міжнародна радіотелеграфна конференція. У Вашингтонській конференції брали участь представники 58 держав і колоніальних адміністрацій. Радянський Союз не був запрошений на конференцію під приводом відсутності дипломатичних відносин з США. Прийнятий на конференції текст радіотелеграфної конвенції і розташування її статей багато в чому повторили Лондонську конвенцію 1912 р. Проте в конвенції 1927 р. вже з'явилися статті, регулюючі роботу нових радіослужб і взаємовідношення країн в умовах експлуатації надзвичайно збільшених засобів радіозв'язку. Для вивчення технічних і суміжних з ними питань конвенцією був встановлений Міжнародний консультативний комітет з радіо (МККР). Головний регламент радіозв'язку був абсолютно відмінний від Лондонського службового регламенту 1912 р. У новому регламенті були введені викликаючі та робочі хвилі для наземних і суднових станцій рухомої служби і розподілені позивні сигнали між країнами. У регламенті вперше були введені правила про сигнали тривоги, біди, терміновості і безпеки; для передачі сигналу про біду була встановлена єдина аварійна хвиля 600 м (500 кгц) і введені міжнародні періоди мовчання на цій хвилі від 15 до 18-й і від 45 до 48-й хвилини кожної години, протягом яких забороняється передавати будь-які сигнали, окрім сигналів тривоги, біди, терміновості і безпеки. Сигнали терміновості і безпеки дозволялося передавати тільки в кінці останньої хвилини періоду мовчання. Був також встановлений сигнал біди «mayday» для радіотелефонної рухомої служби. Крім того, була прийнята стаття, що стосувалася спеціальних служб метеорологічних повідомлень, сповіщень мореплавцям, передачі сигналів точного часу, радіопеленгаторної і радіомаєкової.

Чергова міжнародна радіотелеграфна конференція була скликана в Мадриді в 1932 р. Одночасно з радіоконференцією в Мадриді проходила міжнародна телеграфна конференція, що займалася переглядом Петербурзької телеграфної конвенції 1875 р. і доданого до неї регламенту. У роботах конференцій взяли участь делегації майже всіх країн світу, зокрема Радянського Союзу. На

радіотелеграфній і телеграфній конференціях були розроблені і підписані: 1) Міжнародна конвенція електрозв'язку; 2) Регламенти: а) радіозв'язку, б) телеграфного зв'язку, в) телефонного зв'язку.

Мадридська конференція ухвалила рішення про утворення Міжнародного союзу електрозв'язку, що замінив Міжнародний телеграфний союз, який існував з 1868 р. і відповідно до рішень Берлінської радіотелеграфної конференції 1906 р. займався також питаннями радіо. Центральним виконавським органом утвореного союзу електрозв'язку було спеціальне бюро, що знаходилося в Берні (Швейцарія). Бернське бюро повинне було видавати міжнародні довідники (номенклатури) по радіостанціях різних служб, а також спеціальний журнал, складати висновки з питань міжнародного електрозв'язку, виконувати секретарську роботу на конференціях Союзу електрозв'язку і вживати підготовчих заходів щодо організації конференцій [10].

Незабаром після закінчення Мадридської радіотелеграфної конференції був підписаний ряд районних угод з використання частот між європейськими країнами. Так, у 1933 р. на конференції в Люцерні були укладені чотири угоди з питання розподілу частот між береговими радіостанціями Балтійського моря, Північного моря з протокою Ламанш, Атлантичного океану і Середземного моря.

У Парижі і Стокгольмі в 1933 р. були укладені угоди щодо розподілу частот між морськими радіомаяками європейських країн.

У 1934 р. в Лісабоні і в 1935 р. в Стокгольмі відбулися конференції і були підписані угоди про використання частот малопотужних рухомих станцій, наданих морській радіотелефонній службі.

У 1938 р. міжнародна конференція по радіозв'язку відбулася в Каїрі. У її роботі брали участь делегації майже всіх країн світу. Завданням конференції був перегляд тільки головного і додаткового регламентів радіозв'язку, доданих до Мадридської конвенції електрозв'язку 1932 р. Була перероблена стаття регламенту, що стосується розподілу і застосування частот і типів випромінювань між радіослужбами. У додатковому регламенті істотним змінам була піддана стаття про терміни знаходження радіограм на наземних станціях. Було вирішено, що радіограма, адресована на судно, може знаходитися на наземній радіостанції в очікуванні передачі до закінчення десяти днів з дня подачі замість чотирнадцяти днів, передбачених Мадридським регламентом.

Розподіл частот між береговими станціями морської радіослужби в європейському районі, який охоплює частину Північного Льодовитого океану, яка розташована на захід від 40° східної довготи, а також Північне море, узбережжя Атлантичного океану, Середземне і Чорне моря, було вироблено на конференціях в Гаазі (листопад 1938 р.) і в Монтре (березень 1939 р.) без участі Радянського Союзу. Ухвали конференцій в Монтре і Гаазі повинні були набрати чинності з 1 вересня 1939 р., проте Друга світова війна порушила ці плани. Стокгольмська угода 1933 р. про радіомаяки в районах Балтійського і Північного морів до початку Другої світової війни зовсім не переглядалася.

У порядку підготовки до чергової міжнародної конференції за ініціативою Радянського Союзу в Москві в 1946 р. була проведена спеціальна нарада з

електрозов'язку за участю представників п'яти держав: Радянського Союзу, США, Англії, Франції і Китаю. Нарада рекомендувала реорганізувати Міжнародний союз електрозов'язку. Було вирішено створити Адміністративну раду Міжнародного союзу електрозов'язку і Бюро при ньому для керівництва адміністративною і технічною діяльністю союзу. На нараді був складений попередній текст нової конвенції електрозов'язку на основі проектів конвенції і загального регламенту, поданих делегацією СРСР. Нарада звернула увагу на необхідність термінового вирішення проблеми перерозподілу частот для морської, повітряної і наземної радіослужб, для радіомовлення і інших цілей. Намічалось створити Міжнародний комітет реєстрації частот, діяльність якого повинна була сприяти зменшенню перешкод між радіостанціями світу.

У 1947 р. в Атлантик-Сіті (США) відбулася міжнародна конференція, на якій були розроблені Міжнародна конвенція електрозов'язку (замість Мадридської конвенції 1932 р.) і Регламент радіозв'язку (замість Каїрського регламенту 1938 р.). Кількість офіційних мов, на яких друкувалися документи Союзу електрозов'язку, була збільшена до п'яти: французька, російська, англійська, китайська та іспанська, замість однієї французької мови, встановленої попередніми конференціями. Прийнятий на конференції в Атлантик-Сіті регламент радіозв'язку значно відрізнявся від Каїрського регламенту 1938 р. Проте положення Каїрського регламенту, що стосувалися морської радіослужби, в більшій частині були збережені в новому регламенті [11]. На конференції було вирішено розширити діапазон частот, розподілених між службами. Відносно використання частот весь світ було розподілено на три райони:

- перший район охоплював територію Європи, Африки, а також Радянського Союзу і Монгольської Народної Республіки;
- другий район — територію Австралії і країн Азії, за винятком віднесених до першого району;
- третій район — територію країн Америки.

Всі частоти, що значилися закритими для комерційного зв'язку, були розподілені між зацікавленими службами. На конференції було ухвалено рішення, за яким МСЕ ставав підрозділом ООН (створеної 24 жовтня 1945 р.), а в 1948 р. штаб МСЕ був перенесений з Берна до Женеви.

Услід за конференцією в Атлантик-Сіті в 1948 і 1949 рр. відбувся ряд районних міжнародних конференцій з розподілу частот середньохвильового діапазону між береговими і судновими станціями різних країн.

У серпні 1951 р. у Парижі відбулася конференція європейських країн з впорядкування роботи радіомаяків в діапазоні 285–315 кгц. На конференції було переглянуто Стокгольмську угоду 1933 р. і укладено нову. Зважаючи на те, що кількість морських радіомаяків сильно збільшилася, було вирішено об'єднати їх в групи, щоб надати можливість на одній частоті працювати до 6 маяків шляхом послідовної передачі сигналів кожним маяком.

У вересні 1955 р. в Гетеборзі була проведена конференція країн Балтійського і Північного морів по поліпшенню морської радіотелефонної служби в діапазоні частот від 1605 до 3800 кгц. На конференції були розроблені заходи по

зменшенню завантаження міжнародної радіотелефонної частоти виклику і біди 2182 кгц і складені правила для радіотелефонного зв'язку станцій різних країн у цьому діапазоні.

У січні 1957 р. в Гаазі відбулася конференція країн того ж району по морській радіотелефонній службі в ультракороткохвильовому діапазоні 156–162 мгц. На цій конференції була затверджена таблиця розподілу частот між береговими і судновими станціями і прийняті правила ведення радіотелефонного зв'язку, які в основному є повторенням правил, розроблених в Гетеборзі в 1955 р.

Космічні технології і використання штучних супутників Землі відкрили нову еру розвитку засобів зв'язку в глобальному вимірюванні. Першою космічною системою зв'язку був Telstar, запущений на еліптичну орбіту в 1962 р. У 1963 р. перший геостационарний супутник з орбіти близько 36 000 км вище за екватор забезпечив безперервний зв'язок на одній третині території планети [12]. З моменту запуску першого штучного супутника Землі в 1959 р. Міжнародний консультативний комітет радіо (МККР) при МСЕ виділив спеціальну групу для вивчення перспектив і можливостей застосування космічного зв'язку.

Вже в 1963 р. в Женеві пройшла конференція, присвячена розвитку космічного зв'язку. На цій конференції були розподілені смуги радіочастот між різними космічними службами. Подальші конференції уточнили цей розподіл, виробили інструкції, що стосуються управління використання супутників, орбітальних позицій і радіочастотного спектра.

Нарешті, конференція Міжнародної морської організації, скликана 3-го вересня 1976 р., одностайно прийняла Конвенцію і Експлуатаційну угоду про Міжнародну організацію морського супутникового зв'язку ІНМАРСАТ, що привело до створення в 1979 р. Міжнародної організації морського супутникового зв'язку — ІНМАРСАТ, тобто, практично, надання міжнародному морському судноплавству засобів супутникового зв'язку.

У даний момент широка міжнародна співпраця з питань регулювання радіозв'язку здійснюється в рамках багатьох міжнародних організацій: Міжнародний телекомунікаційний союз (МТС), Всесвітня торгова організація (ГАТТ/СОТ), Міжнародна організація зв'язку через штучні супутники Землі (ІНТЕЛСАТ), Міжнародна організація морського супутникового зв'язку (ІНМАРСАТ) [13]. Ряд інших міжнародних організацій, включаючи ООН, ЮНЕСКО, ОБСЄ, в своїх документах також торкаються питань регулювання відносин, пов'язаних з телекомунікаціями.

Висновки. Характерною тенденцією розвитку зв'язку в ХХ столітті стала всезростаюча міжнародна співпраця в створенні стандартів на системи різного призначення і в розробці загальних для всіх країн правил їх застосування. Особливо плідною така співпраця виявилася в Європі, де активно формувалася єдина для всіх європейських країн правова база (правила ліцензування, сертифікації устаткування тощо) розвитку телекомунікацій, включаючи єдиний для всіх країн даного регіону розподіл смуг частот між різними радіослужбами. Безумовно, ця тенденція збережеться і в ХХІ сторіччі. Крім того, що «створення національних інформаційних ресурсів і рівень використання сучасних технологій електро-

зв'язку для їх доставки визначатиме місце країни в міжнародному співтоваристві» [14], перш за все, такий рівень впливатиме на можливість повного і своєчасного сповіщення про біду на морі, наслідком чого, поза сумнівом, є оперативний порятунок людського життя та великих матеріальних цінностей.

Література

1. Довбня А. Волны над волнами // Антенна. — 2003. — 1 окт.
2. Мирошкин А. Листая старые страницы // Алло! — 1998. — № 5. — С. 23.
3. Нестерова М. От «телеграма» до «дальпописца» // Алло! — 1998. — № 3. — С. 24.
4. За матеріалами Веб-сайту МСЕ: <http://www.itu.int/aboutitu/overview/history.html>
5. Мигулиц В. В. Год столетия радио и начальные этапы использования радиоволн // Электро-связь. — 1995. — № 1. — С. 3.
6. Берг А. И., Радовский М. И. Изобретатель радио А. С. Попов. — М.; Л.: Госэнергоиздат, 1950.
7. Быховский М. А. Очерк истории развития систем подвижной связи // Мобильные системы. — 2000. — № 10.
8. Сипицын М. Т. Эксплуатация радиосвязи на морском флоте. — М.: Мор. транспорт, 1959.
9. Крылов С. Б. Международно-правовое регулирование радиосвязи и радиовещания. — М.: Связь-издат, 1950. — С. 34.
10. Крылов С. Б. Безопасность на море и международные региональные соглашения о морской радиосвязи // Труды Ленинградского института инженеров водного транспорта. — 1955. — № 12. — С. 53.
11. Регламент радиосвязи (Атлантик-Сити, 1947). — М.: Связьиздат, 1949.
12. Кудрявец Ю. П. Правовые аспекты международного сотрудничества в сфере информационных и телекоммуникационных технологий // Белорусский журнал международного права и международных отношений. — 1998. — № 4.
13. Колодкин А. Л., Колосов Ю. М. СССР и Международная организация спутниковой связи (ИПМАРСАТ) // Советское государство и право. — 1978. — № 8.
14. Быховский М. Круги памяти. — М.: ИТЦ «Мобильные коммуникации», 2000.

УДК 342.92:347.998.85(4-15)

О. П. Міщенко

АДМІНІСТРАТИВНА ЮСТИЦІЯ В КРАЇНАХ ЗАХОДУ

Розвиток сучасного суспільства обумовив збільшення кількості звернень до судових органів громадян та юридичних осіб. Предметом оскарження все частіше виступають нормативно-правові рішення, в тому числі акти органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також дії або бездіяльність цих органів, які порушують чи обмежують права і свободи громадян та юридичних осіб. Поновлення прав цих суб'єктів стає основним видом провадження в адміністративних судах.

Перенавантаженість судів цивільними, кримінальними справами, численні адміністративні правопорушення та зростаюча кількість спорів з державними органами у сфері управління викликають все більш необхідне фактичне вивчення інституту адміністративної юстиції в країнах Заходу.

У світі склалися два основних варіанти організації вирішення адміністративних спорів. Один із них втілений в більшості розвинутих країн континен-